

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากสภาพปัญหาความขัดแย้งทางความคิดของคนสองกลุ่มในเรื่องความพร้อมหรือไม่พร้อมของท้องถิ่นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ รวมถึงสภาพการณ์ในปัจจุบันที่กล่าวกันว่าเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร และรัฐบาลก็ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวค่อนข้างมาก ในด้านการให้ความสำคัญของท้องถิ่นนั้น จะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ถึง 9 มาตรา จากมาตรา 282 ถึง มาตรา 290 ซึ่งยังไม่เคยปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับก่อนหน้านี้อยู่เลย ส่วนประเด็นของข้อมูลข่าวสารนั้นจะเห็นได้จากการประกาศใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารทางราชการ พ.ศ.2540 ขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่างๆของทางราชการเพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบ ดังนั้นประเด็นปัญหาหลักๆในปัจจุบันจึงหนีไม่พ้นในเรื่องของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เรื่องของข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนคนไทยควรได้รับ ประกอบกับการเกิดสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจขึ้น จึงทำให้แนวคิดประชาสังคมถูกนำเข้ามาใช้ในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งชุมชนท้องถิ่นดังกล่าวถือว่าเป็นหน่วยย่อยที่เป็นหน่วยพื้นฐานที่เล็กที่สุดของการพัฒนาประเทศ ถ้าการพัฒนาหน่วยย่อยประสบผลสำเร็จนั้นก็เท่ากับว่าการพัฒนาประเทศของไทยประสบผลสำเร็จไปด้วย ประเด็นทั้งสามที่กล่าวมาข้างต้นคือ ท้องถิ่น ข่าวสาร และ ประชาสังคม ถ้ามองโดยผิวเผินอาจจะดูเหมือนไม่เกี่ยวข้องกันนัก แต่ในสภาพความเป็นจริงในท้องถิ่นหนึ่งๆ ประเด็นทั้งสามเชื่อมโยงเกี่ยวพันกันจนแยกแยะไม่ออกจนทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาทั้งสามข้างต้น โดยมีกรณีศึกษาอยู่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง ความสนใจข่าวสารทางการเมืองระหว่างกลุ่มของผู้นำชุมชน และ กลุ่มของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล
2. ศึกษาถึงการกระจายตัวของข่าวสารทางการเมืองจากกลุ่มผู้นำชุมชนไปสู่ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเมือง กับ การเข้าถึงอำนาจทางการเมือง
4. ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างความรู้ทางการเมือง กับ กับความสำนึกเชิงสังคม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากผู้นำชุมชนและประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล 3 แห่ง จากทั้งหมด 97 แห่ง ในเขตจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีเกณฑ์การเลือกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยดูจากรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีขององค์การบริหารส่วนตำบล และทำการเลือกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้สูงสุด ปานกลางและต่ำสุด ซึ่งได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะขาม องค์การบริหารส่วนตำบลวังขนายและองค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้ตามลำดับ โดยมีกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลหรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากกาเลือกตั้ง รวมทั้งสิ้น 42 คน

2. กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีวิธีการเลือกตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้าทุกหมู่บ้านและในแต่ละหมู่บ้านจะเลือกตัวอย่างมา 15 คน และมีเงื่อนไขว่าในแต่ละครัวเรือนจะเลือกเพียง 1 คน เท่านั้น รวมทั้งสิ้น 195 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม โดยนำแนวคิดหรือทฤษฎีที่สำคัญๆ ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วย ทฤษฎีการสื่อสาร แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ทางการเมือง ความสนใจทางการเมือง การกระจายตัวของข่าวสารทางการเมือง การเข้าถึงอำนาจทางการเมืองและทฤษฎีประชาสังคม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ประเด็นที่ 1 เปรียบเทียบการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง ความสนใจข่าวสารทางการเมืองระหว่างกลุ่มของผู้นำชุมชน และ กลุ่มของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองระหว่างกลุ่มของ ผู้นำชุมชน และ กลุ่มของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้วิธีหาค่าร้อยละของการติดตามหรือไม่ติดตามข่าวสารทางการเมือง พบว่ากลุ่มของผู้นำชุมชนเกือบทั้งหมดมีติดตามข่าวสารทางการเมือง และเกินกว่าครึ่งของผู้นำชุมชนทั้งหมดมีความถี่ในการติดตามข่าวสารทางการเมืองทุกวัน ในขณะที่กลุ่มของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จะไม่ค่อยติดตามข่าวสารทางการเมือง และมีความถี่ในการติดตามข่าวสารทางการเมืองน้อยกว่ากลุ่มของผู้นำชุมชน

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความรู้ทางการเมืองระหว่างกลุ่มของผู้นำชุมชน และ กลุ่มของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้วิธีการคำนวณค่าร้อยละของการตอบถูก ตอบผิด พบว่าค่าเฉลี่ยร้อยละของการตอบถูกของกลุ่มผู้นำชุมชนมีสูงมาก ในขณะที่ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลมีค่าเฉลี่ยร้อยละของการตอบถูกในระดับปานกลาง ในขณะที่ค่าเฉลี่ยร้อยละของการตอบผิดของผู้นำชุมชนมีน้อยกว่า ค่าเฉลี่ยร้อยละของการตอบผิดของประชาชนมาก และจากการทดสอบค่าที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ในประเด็นความรู้เกี่ยวกับปัจจัยผลผลิตของระบบการเมือง เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และความรู้เกี่ยวกับสาระสำคัญแห่งการเมือง เช่น ชื่อและตำแหน่งของนักการเมือง และความรู้เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ พบว่ามีความแตกต่างของความรู้ทางการเมืองระหว่างคนทั้งสองกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อคำนวณค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ทางการเมือง พบว่ากลุ่มของผู้นำชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางการเมืองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลมีเพียงประเด็นความรู้ทางเศรษฐกิจเท่านั้นที่ผู้นำชุมชนและประชาชนใน อบต. มีความรู้พอๆ กัน จึงทำให้สรุปได้ว่า ความรู้ทางการเมืองของผู้นำชุมชนมีมากกว่าความรู้ทางการเมืองของประชาชนทั่วไปใน อบต.

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความสนใจข่าวสารทางการเมืองระหว่างกลุ่มของผู้นำชุมชน และ กลุ่มของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้นำชุมชน มีจำนวนของผู้ที่มีระดับความสนใจข่าวสารทางการเมืองมากเกินกว่าครึ่งของผู้นำชุมชนทั้งหมด ในขณะที่ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลมีจำนวนของผู้ที่มีความสนใจข่าวสารทางการเมืองมาก เพียงร้อยละ 8.20 เท่านั้น และจากการทดสอบค่าที่เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความสนใจข่าวสารทางการเมือง ระหว่างคนทั้งสองกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่ามีความแตกต่างของความสนใจข่าวสารทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความสนใจข่าวสารทางการเมืองแล้วพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของผู้นำชุมชนมีสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของประชาชนมาก จึงสรุปได้ว่า "กลุ่มของผู้นำชุมชน มีความสนใจข่าวสารทางการเมืองมากกว่าประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล" หรืออาจกล่าวในแง่หนึ่งก็คือ "โดยทั่วไปประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสนใจข่าวสารทางการเมืองค่อนข้างน้อย" ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อแรกของการวิจัย

ประเด็นที่ 2 ศึกษาถึงการกระจายตัวของข่าวสารทางการเมืองจากกลุ่มผู้นำชุมชนไปสู่ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล จากการวิจัยพบว่ากลุ่มผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ ไม่ได้ทำหน้าที่ในการกระจายข่าวสารทางการเมืองไปสู่ประชาชนเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากประชาชนส่วนใหญ่ในองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเสียภาษีป้ายและภาษีบำรุงท้องที่มีจำนวนเกือบครึ่งของประชาชนทั้งหมด และประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าร้อยละ 60 ไม่ได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับโครงการออกโฉนดที่ดินของกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย ทั้งที่ข่าวสารทั้งสองเรื่องดังกล่าว เป็นข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างยิ่ง มีเพียงแค่โครงการเกี่ยวกับการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยรัฐเท่านั้นที่ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารมีจำนวนถึงสามในสี่ของประชาชนทั้งหมด แต่เมื่อวิเคราะห์สื่อที่ประชาชนได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจแล้วพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับจากสื่อมวลชน เช่น รับรู้จาก โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เป็นสื่อในการติดตามข่าวสาร มากกว่าได้รับจากผู้นำชุมชน จึงสรุปได้ว่า “การกระจายตัวของข่าวสารทางการเมืองจากผู้นำชุมชน ไปสู่ประชาชนใน อบต. ยังมีน้อย” ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

ประเด็นที่ 3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเมือง กับ การเข้าถึงอำนาจทางการเมือง โดยการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยการทดสอบค่า ไค-สแควร์ หาทิศทางของความสัมพันธ์โดยเขียน Scatter Plot และหาค่าความสัมพันธ์โดยวิธี Pearson's Product Moment Correlation

จากการทดสอบไค-สแควร์ พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และจากการเขียน Scatter Plot ก็พบว่า ตัวแปรทั้งสอง คือ ความรู้ทางการเมือง มีความสัมพันธ์ด้านบวก กับ การเข้าถึงอำนาจทางการเมือง และมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ +0.460 ซึ่งหมายความว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง โดยมีทิศทางของความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน นั่นคือ เมื่อบุคคลในองค์การบริหารส่วนตำบล มีความรู้ทางการเมืองน้อย บุคคลนั้นก็มักจะเข้าถึงอำนาจทางการเมืองน้อยตามไปด้วย ในขณะที่เดียวกัน ถ้าบุคคลใดมีความรู้ทางการเมืองมากขึ้น บุคคลนั้นย่อมเข้าถึงอำนาจทางการเมืองมากขึ้นเช่นกัน จึงทำให้สรุปได้ว่า “ความรู้ทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการเข้าถึงอำนาจทางการเมือง” เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

ประเด็นที่ 4 ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างความรู้ทางการเมือง กับ กับความสำนึกเชิงสังคม จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยการทดสอบค่าไค-สแควร์ และหาทิศทางของความสัมพันธ์โดยการเขียน Scatter Plot รวมทั้งหาค่าความสัมพันธ์โดยวิธี Pearson's Product Moment Correlation

จากการทดสอบไค-สแควร์พบว่า พบว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังสามารถหาทิศทางของความสัมพันธ์โดยเขียน Scatter Plot พบว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก และจากการหาค่าความสัมพันธ์โดยวิธี Pearson's Product Moment Correlation พบว่า ค่าดังกล่าวมีค่าเท่ากับ +0.516 ซึ่งหมายความว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง โดยมีทิศทางของความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน นั่นคือ เมื่อบุคคลในองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ข่าวสารทางการเมืองมาก บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะมีความสำนึกเชิงสังคมสูงตามไปด้วย ในทางตรงข้ามกัน ถ้าบุคคลใดมีความรู้ทางการเมืองน้อย บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มมีความสำนึกเชิงสังคมน้อยตามไปด้วยเช่นกัน จึงสรุปได้ว่า “ความรู้ทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับความสำนึกเชิงสังคม” ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 4

จากผลการวิจัยข้างต้น ทำให้สรุปได้ว่า กลุ่มของผู้นำชุมชนเป็นกลุ่มที่ได้รับข่าวสารทางการเมืองมาก เนื่องจากมีการเปิดรับข่าวสารมากกว่ากลุ่มของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อได้รับข่าวสารทางการเมืองมากกว่าแต่มีการกระจายข่าวสารทางการเมืองไปสู่ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลน้อย ประกอบกับความไม่ค่อยสนใจที่จะรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเอง จึงทำให้กลุ่มผู้นำชุมชนกลายเป็นกลุ่มที่มีบทบาททางการเมืองมาก นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบอีกว่า ความรู้ทางการเมือง มีความสัมพันธ์ด้านบวก กับ การเข้าถึงอำนาจทางการเมือง เมื่อเป็นเช่นนี้กลุ่มของผู้นำชุมชนซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความรู้ทางการเมืองมากอยู่แล้ว จึงเป็นกลุ่มที่เข้าถึงอำนาจทางการเมืองได้มากกว่ากลุ่มของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลไปโดยปริยาย ดังนั้นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นโดยไม่ได้ให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลควบคู่ไปด้วย จึงกลับกลายเป็นว่า การกระจายอำนาจดังกล่าวเท่ากับเป็นการไปเพิ่มช่องชั้นทางการเมืองในระดับอบต. ให้มากยิ่งขึ้น กล่าวคือ กลุ่มผู้ที่มีการเข้าถึงอำนาจทางการเมืองมากอยู่แล้วในอดีต ก็จะสามารถเข้าถึงอำนาจทางการเมืองได้มากขึ้นกว่าเดิม และเพิ่มวงกว้างของการเข้าถึงอำนาจทางการเมืองให้มีมากยิ่งขึ้นไปอีก เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมา การเข้าถึงอำนาจทางการเมืองยังมีวง

จำกัดอยู่เพียงกลุ่มของผู้นำชุมชนที่ประกอบด้วยคนไม่กี่คนเท่านั้น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ฯลฯ แต่ในปัจจุบันนี้ได้รวมถึงสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเข้าไปด้วย นอกจากนี้จากสภาพของชุมชนแต่เดิมนั้นยังมีช่วงชั้นทางการเมืองระหว่างกลุ่มของผู้นำชุมชนและกลุ่มของประชาชนมากอยู่แล้ว เมื่อกระจายอำนาจสู่ อบต. ก็เท่ากับไปเพิ่มช่วงชั้นทางการเมืองให้มีมากขึ้นไปอีก ดังนั้นแนวทางแก้ไขคือควรเน้นให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนให้มากขึ้นกว่าเดิม ยิ่งผลการวิจัยพบว่า ความรู้ทางการเมืองมีความสัมพันธ์กันกับความสำนึกเชิงสังคมด้วยแล้ว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเผยแพร่ความรู้ข่าวสารทางการเมืองให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้รับทราบพร้อมๆ กับการนำแนวความคิดเรื่องความสำนึกเชิงสังคมเข้าไปพัฒนาท้องถิ่น โดยให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรหลักที่สำคัญในการให้ความรู้และเผยแพร่ข่าวสารทางการเมืองให้กับประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยจัดให้มีบุคลากร ที่ทำหน้าที่ทางด้านนี้โดยเฉพาะ โดยการสนับสนุนจากส่วนกลาง แต่เท่าที่ผ่านมากการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากนัก เนื่องจากปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เป็นนามธรรมมองเห็นไม่ชัดเจน รวมทั้งการที่ท้องถิ่นมีข้อจำกัดในเรื่องรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จัดเก็บได้น้อย (ทั้งนี้เนื่องจากส่วนกลางยังไม่ได้มอบอำนาจในการจัดเก็บภาษีบางชนิดให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ได้รับส่วนแบ่งของภาษีที่เป็นธรรมเท่าที่ควร) จึงทำให้ปัญหาดังกล่าว เชื่อมโยงมาเกี่ยวเนื่องกับการกำหนดกรอบอัตรากำลังของบุคลากร (พนักงานส่วนท้องถิ่น) ให้มีจำนวนน้อยไปด้วย ยกตัวอย่าง เช่น เทศบาลตำบลที่ถูกยกฐานะขึ้นจากสุขาภิบาลเมื่อเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2542 ที่ผ่านมานั้น ส่วนใหญ่มีรายได้พอๆ กับ อบต. เท่านั้น รวมถึงกรอบอัตรากำลังของพนักงานเทศบาลที่เป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นยังมีน้อย ในขณะที่ภาระหน้าที่ของเทศบาลกลับมีมาก

จากสภาพของปัญหาดังกล่าวจึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาลหรือ อบต. ไม่มีเวลาเพียงพอ และขาดบุคลากรที่จะทำหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ และผลที่ปรากฏในปัจจุบันนี้คือ การกระจายอำนาจ ยังไม่ได้เข้าถึงประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ในความคิดของผู้วิจัยเองที่ได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปของ อบต. เป็นระยะเวลากว่า 3 ปี พบว่า อบต. ยังมีปัญหาอีกมากมายที่ควรได้รับการแก้ไข หนึ่งในปัญหานั้นคือปัญหาในด้านความพร้อมทางการเมือง แต่ผู้วิจัยเองไม่ได้ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ว่าท้องถิ่นใดมีความพร้อมหรือไม่พร้อมต่อการรองรับการกระจายอำนาจ เพราะในความเป็นจริงในปัจจุบันนี้รัฐบาลกลางได้กระจาย

อำนาจสูงสุดปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยครอบคลุมเกือบทุกพื้นที่ของประเทศแล้ว แต่ปัญหาที่ควรจะได้รับการพิจารณาก็คือ ทำอย่างไรจะทำให้ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ทางการเมืองมากยิ่งขึ้น ทำอย่างไรประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองมากขึ้น ทำอย่างไรจะกระจายข่าวสารทางการเมืองสู่ประชาชนให้ได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งใครจะเป็นผู้ปูพื้นฐานหรือให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การให้ความรู้ทางการเมืองดังกล่าวไม่ควรเน้นเฉพาะการเรียนการสอนตามโรงเรียนในตำบลเท่านั้น เนื่องจากในสภาพความเป็นจริงเด็กเล็กๆ มีความกระตือรือร้นที่จะรับรู้ข่าวสารทางการเมืองน้อยกว่าผู้ใหญ่ จากการสังเกตของผู้วิจัยเองพบว่าสมาชิกสภา อบต. มีความสนใจใฝ่รู้เกี่ยวกับการเมืองในเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวค่อนข้างมาก เช่น ในแง่ของตัวบุคคลที่จะลงสมัคร ส.ส. ส.จ. ส.ท. กำนัน ฯลฯ ส่วนใหญ่สมาชิกจะรู้จักและคุ้นเคยกับตัวบุคคลที่จะลงรับสมัครเป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถที่จะวิเคราะห์แนวโน้มว่าใครจะได้รับการเลือกตั้งในสมัยหน้า เพียงแต่สมาชิกเหล่านี้ขาดความรู้ในหลักการบางเรื่อง รวมทั้ง กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับใหม่ๆ เท่านั้น ที่สมาชิกดังกล่าวยังขาดความรู้อยู่ ดังนั้นในการแก้ปัญหาเรื่องความรู้ทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นนี้ รัฐควรกำหนดตัวบุคคลหรือกำหนดตำแหน่งให้ตายตัวลงไป ว่าใครควรจะเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านนี้ นอกจากนี้ตามความเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า บุคลากรทางด้านนี้ควรสังกัดหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้บุคลากรทางด้านนี้คลุกคลีกับท้องถิ่นอย่างจริงจัง ส่วนจำนวนอัตรากำลังควรขึ้นอยู่กับรูปแบบและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละรูปแบบอาจจะมีตั้งแต่ 1-2 คน ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม นอกจากนี้ รัฐควรเน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละรูปแบบ กำหนดแผนงานที่จะดำเนินการในด้านการให้ความรู้ข่าวสารแก่ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ มาตรการดังกล่าวจะทำให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ดังนั้นการวัดตัวแปรบางตัว ผู้ตอบแบบสอบถามอาจตอบแบบสอบถามเบี่ยงเบนไปจากความเป็นจริงได้ เช่น ในการวัดตัวแปรการเข้าถึงอำนาจทางการเมือง และ ตัวแปรความสำนึกเชิงสังคม

ตัวอย่างในกรณีของการวัดตัวแปรการเข้าถึงอำนาจทางการเมืองนั้น เช่น ข้อคำถามที่ว่า “โครงการกระตุ้นเศรษฐกิจ (งบมียาชาวา) หมู่บ้านละ 1 แสนบาท ท่านคิดว่าท่านได้รับประโยชน์จากโครงการต่างๆ เหล่านี้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม” โดยมีข้อหาคำตอบให้เลือกคือ มาก ปานกลาง น้อย ผลการวิจัยพบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า “มาก” มีเพียงร้อยละ 14.76 โดยเฉพาะกลุ่มของผู้นำชุมชนตอบว่า ‘มาก’ เพียงร้อยละ 26.19 ของกลุ่มผู้นำชุมชนทั้งหมดเท่านั้น ทั้งที่จริงๆ แล้ว จากการสังเกตของผู้วิจัยเองพบว่า โครงการที่เกิดขึ้นจากการทำเวทีชาวบ้านเพื่อจะนำไปดำเนินการจากเงินงบ “มียาชาวา” นั้น ส่วนใหญ่กลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ มีบทบาทอย่างมากในการเสนอโครงการ และโครงการที่ถูกเสนอดังกล่าว ส่วนใหญ่ก็จะเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มของผู้นำชุมชนแทบทั้งสิ้น เช่น โครงการลงลูกรัง ลงหินคลุก ก็อาจจะนำไปลงในเส้นทางที่ผ่านทางบ้านของผู้นำชุมชนเหล่านั้นเป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีกรณีการวัดตัวแปรความสำนึกเชิงสังคม ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามด้วยการสมมุติสถานการณ์ขึ้นมาเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบใน 4 ตัวเลือก คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย ไม่มีความเห็นหรือไม่ทราบ เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง เช่น คำถามข้อที่ว่า “ถ้ามีการรณรงค์ช่วยกันลดปริมาณขยะในตำบลของท่าน ท่านจะให้การสนับสนุนเต็มที่ ไม่ว่าจะในด้านวัสดุหรือด้านแรงงาน” คำตอบของข้อนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เกินสามในสี่ส่วนจะตอบว่า “เห็นด้วย” และ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ทั้งๆ ที่ถ้าหากมีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นจริง ผู้ตอบแบบสอบถาม อาจมีผู้ที่ไม่สนับสนุนวัสดุหรือแรงงานก็เป็นได้ แนวความคิดนี้มีโอกาสเป็นจริงค่อนข้างมาก เนื่องจาก จากการสังเกตของผู้วิจัยเองซึ่งอยู่ในพื้นที่พบว่า “ในกรณีการเสียภาษีกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตาม พรบ. กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2535” พบว่าผู้นำชุมชนส่วนใหญ่จะไม่ยอมเสียภาษีนี้ให้กับทาง อบต. ทั้งๆ ที่ภาษีดังกล่าว อบต. จัดเก็บเอง และสามารถนำไปพัฒนาตำบลได้โดยตรงทั้งหมด โดยไม่ได้ถูกหักเข้าสู่ส่วนกลาง แต่ผู้นำชุมชน กลับไม่ค่อย

ยอมรับและหาทางหลีกเลี่ยงภาษี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความสำนึกเชิงสังคมของผู้นำชุมชนในเรื่องที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ต่อตนเองแล้ว ยังขาดจิตสำนึกเชิงสังคมอยู่พอควร

กรณีตัวอย่างดังกล่าวมา แสดงให้เห็นว่าผลเสียของการทำวิจัยในเชิงปริมาณ โดยเฉพาะการแจกแบบสอบถามนี้ อาจทำให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบแบบสอบถามไม่ตรงกับความเป็นจริงได้ ดังนั้นถ้ามีการวิจัยในเรื่องลักษณะเดียวกันนี้ ควรที่จะทำการวิจัยเชิงคุณภาพ น่าจะได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากกว่า